

HÍREK

2010.06.17.

A TUDOMÁNYMETRIA AKTUÁLIS KÉRDÉSEI A NATURE-BEN

Egy tudománymetriai kézikönyv megalkotását szorgalmazza Braun Tibor professor a Nature magazinban, a tudományágat és problémáit bemutató cikkében. A kutató a neves folyóirat felkérésére azt vette számba, hogyan javíthatók a tudományos teljesítmények mérésére alkalmazott metrikák, és hogyan válhatnak ezek szélesebb körben alkalmazhatókká.

A tudománymetria egyik alapvető célja, hogy megismerje a tudományos kutatás működési mechanizmusát, valamint törvényszerűségeit, és azok alkalmazásával például azt, hogy miként mérhető a tudományos teljesítmény, – mutatta be a tudományágat az mta.hu-nak Braun Tibor professor, az Akadémiai Kiadó és a Springer közös kiadásában megjelenő **Scientometrics** című nemzetközi folyóirat létesítője és főszerkesztője, aki a Nature legfrissebb számának „Vélemény” rovatában számolt be a tudománymetria helyzetéről és legfontosabb feladatairól, *Get experts on board* (Hagyjuk a szakértőket véleményét mondani) című írásában. Az **ELTE TTK Kémiai Intézet** címzetes egyetemi tanára a folyóirat felkérésére írta cikkét, amely a tudományág több más, nemzetközileg elismert kutatójának tanulmánya mellett közölte azt. Braun Tibor elmondta: a tudománymetria vizsgálatának tárgya az, amit a tudományos alap kutatás „termel”. Ez első megközelítésre egyszerűnek tűnik: a tudományos alap kutatás tudást hoz létre, ez azonban egy elvont fogalom. A létrehozott tudást nyomtatásban vagy elektronikusan rögzíteni kell, ezért elsősorban publikációk által ismerhető meg – hangsúlyozta a kutató.

A publikációk és idézettségük számának növekedése statisztikailag követhető, mint ahogy annak fordítottja, azaz a tudás elavulása, a publikáció idézettségének csökkenése is mérhető statisztikailag – tért rá Braun Tibor a tudománymetria másik fontos feladatára, amely szerint olyan, a tudománymetria tudományának alapján nyugvó mutatószámok kidolgozására van szükség, amelyeket egy egyén, egy kutatócsoport, egy intézet, egy egyetem, egy ország vagy akár egy geopolitikai régió tudományos teljesítményének mérésére is alkalmazni lehet.

Ahogy a kutató elmondta, a tudománymetria tudományában folyó alap kutatás az utóbbi néhány évtizedben robbanásszerű fejlődésen ment át, ez pedig új értékelési lehetőségekhez, mutatószámokhoz és technikákhoz vezetett. A nagy, nemzetközi, interdiszciplináris publikációs adatbázisok ugyan könnyen hozzáférhetővé váltak, az értékelési metria nagyon egyszerűen használhatóknak tűnik, ez azonban csak a látszat. Egyesek úgy vélik, hogy az adatbázisokból az értékeléshez mindössze egy számot kell kinyerni, az azonban már nem érhető számukra, hogy az adott szám mit is takar pontosan, és hogy hogyan kell azt alkalmazni. Braun Tibor úgy véli: a tudománymetria tudományával gyakran azok sincsenek tisztában, akik alkalmazzák azt, például fontos döntésekkor, holott az alapismeretek nélkül ez nehezen végezhető. A kutató az éppen folyó világbajnokságra utalva egy a fociból vett példával élve hangsúlyozta: ahogy sokan érzik úgy, hogy a szövetségi kapitánynál sokkal jobban értenek a nemzeti válogatott összeállításához, úgy sokan képzelik azt, hogy minden tudománymetriai szakértelem nélkül értékelni tudják a tudományos teljesítményt. Az ilyen „döntéshozók” gyakran hibáznak, de hibáikból nehéz tanulni, hiszen tevékenységük nem nyilvános.

A tudománymetria méréseinek megbízhatósága a rendelkezésre álló adatok számával arányos, azaz egy egyén teljesítményének mérése nagyobb pontatlanságot mutathat, mint egy csoporté, kutatóintézeté, egyetemé vagy egy országé – ismertette a tudományág egy újabb problémáját a kutató.

Braun Tibor a cikkében kifejti: a megbízható mérések érdekében az ideális megoldás az lenne, ha a tudományos értékelést végző testületek mindegyikének tagja lenne legalább egy olyan kutató, aki megfelelő publikációs háttérrel rendelkezik a tudománymetria tárgykörében. Mint mondta, világszerte mintegy 1500 szakértője van a tudományágnak. A kutató fontosnak tartja egy tudománymetriai kézikönyv létrehozását is, és – mint mondta - előrelépést jelentene az is, ha a világ jelentős egyetemei tanrendjükbé iktatnák a tudományos teljesítmény mérését.

Magyarországon egyelőre nagyon kevesen foglalkoznak ezzel a tudományággal – mondta Braun Tibor -, és egyetlen egyetem sem vette még fel a tanrendjébe azt. A kutató Max Delbrück, a molekuláris biológia '30-as évekbeli

úttörőjének a molekuláris biológia akkori helyzetére vonatkozó szavaival élve úgy fogalmazott: a tudománymetria Magyarországon jelenleg a korlátozott pongyolaság állapotában van (Principle of limited sloppyness).

-et-

